

ОСОБЛИВОСТІ САМОДІАГНОСТИКИ САМОСТІЙНОЇ ПІЗНАВАЛЬНО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Плохута Т. М.

Ідея залучення студентів до вимірювання власних навчальних досягнень не нова, проте практика показує, що самоконтроль і самооцінювання майже не використовуються у вищих навчальних закладах України. Вагомою підставою для цього є недостатня теоретична та практична розробленість проблеми формування умінь студентів проводити адекватну самодіагностику результатів власної діяльності.

У рамках особистісно зорієнтованого евристичного навчання з пріоритетом самостійної пізнавально-творчої діяльності педагогічний контроль й оцінювання мають носити діагностичний характер, тобто допомагати передбачувати можливі утруднення навчальної діяльності студента та надавати можливість їх своєчасного усунення, а також сприяти розвитку пізнавально-творчих умінь особистості того, хто навчається.

Самодіагностика, самоконтроль, самооцінювання є складовими одного ланцюжка, які існують у діалектичній єдності і взаємодоповнюють одна одну. На підтвердження даного твердження, зазначимо, що діагностика виконує контролюючу функцію, контроль – діагностичну, а логічним завершенням цих процедур є оцінювання. Проте поняття «діагностика» є ширшим за значенням і включає в себе процедури контролю і оцінювання.

Враховуючи базовий принцип евристичного навчання – принцип суб'єктності, рівноправних відносин між викладачем та студентами, останні мають приймати активну участь і у контрольно-оцінній діяльності з діагностичним компонентом.

Зважаючи на те, що у процесі самостійної пізнавально-творчої діяльності студенти створюють два освітні продукти – зовнішній (матеріальний продукт – твір, наукову статтю, реферат тощо) і внутрішній (когнітивні, креативні, оргдіяльнісні уміння), самодіагностика має бути націлена на вимірювання якості обох продуктів і базуватися на комплексі ретельно розроблених критеріїв.

Для того, щоб студенти навчилися адекватно діагностувати, контролювати і оцінювати власні пізнавально-творчі досягнення необхідно:

- 1) залучати студентів до розробки контрольно-діагностичних критеріїв оцінювання творчих продуктів;
- 2) навчати студентів користуватися цими критеріями (на прикладі оцінювання запропонованих викладачем творчих робіт інших студентів);

3) обговорювати разом зі студентами розбіжності у оцінках отриманих в процесі внутрішнього оцінювання (самооцінювання) та зовнішнього оцінювання (оцінювання інших студентів (взаємооцінювання) та оцінювання викладача);

4) допомагати студентам використовувати отримані дані для розробки подальших корекційних дій.

Активне залучення студентів до процедур діагностики, контролю, оцінювання перебігу та результатів власної пізнавально-творчої діяльності допомагає їм: 1) краще розуміють, що від них вимагається у процесі самостійної пізнавально-творчої діяльності, так як вони самі приймають участь у розробці комплексу контрольної-діагностичних критеріїв; 2) проаналізувати перебіг самостійної діяльності, скорегувати мету, завдання, визначити причини помилок, недоліків, утруднень, тим самим покращити якість роботи, що виконується; 3) сконцентрувати увагу на власних пізнавально-творчих досягненнях і порівняти їх з попередніми своїми досягненнями, а не досягненнями інших студентів, що значно мотивує студентів до навчальної діяльності.

Таким чином, оволодіння студентами навичками самодіагностики, самоконтролю і самооцінювання, відкритість критеріїв вимірювання навчальних досягнень, гласність оцінки знижують конфліктність навчання, створюють ситуацію успіху самостійної пізнавально-творчої діяльності, допомагають у формуванні позитивної Я-концепції особистості студента і, найголовніше, сприяють його творчій самореалізації.

Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. — Суми : СумДУ, 2013. — Ч.2. — С. 113-114.